

IN MEMORIAM — OBITUARY

JOŽE (JOKA) ŽIGON

Branko Reisp

Jože ali Joka Žigon, kakor se je pogosteje podpisoval, je bil po svoji leposlovni in raziskovalni dejavnosti predvsem dramatik in literarni zgodovinar, po poklicnem delovanju v zadnjih dveh desetletjih službovanja pa bibliotekar.

Rojen je bil 10. marca 1899 v Škofji Loki (v krstnem listu je vpisano Jožef-Ciril) na Mestnem trgu — Placu, stara številka 34, očetu Mateju, trgovcu, in materi Marijani roj. Dobrè. Umrli je v Ljubljani 6. januarja 1983. Vmes lahko naštejemo ljudsko šolo v Škofji Loki 1905 do 1909, gimnazijo v Kranju 1909 do 1917, vojaščino (poročnik na italijanski tirolski fronti), filozofsko fakulteto v Zagrebu in Ljubljani od 1918 do 1924 (absolutorij), leta suplentstva na državni realni gimnaziji v Mariboru od 1924 do konca 1929, B izpit iz zgodovine slovenskega jezika (1930) in C izpit iz narodne zgodovine in nemškega jezika s književnostjo (1931) na filozofski fakulteti v Ljubljani, razne službe v Ljubljani (urednik revije Arhitektura, arhivar pri Slovenski matici, tiskarniški korektor v nekdanji Jugoslovanski tiskarni, danes tiskarni Ljudske pravice) s presledki do 1940, končno je bil od 4. avgusta 1940 do upokojitve 31. decembra 1964, razen med vojno, bibliotekar in vodja Knjižnice Narodnega muzeja v Ljubljani. Med vojno je bil od 13. aprila 1941 do 12. decembra 1941 v nemškem, do 10. septembra 1943 v italijanskem vojnem ujetništvu in po begu iz taborišča Garessio (prov. Cuneo) od 23. oktobra 1943 interniran v Švici. Tu se je 10. marca 1944 javil v bataljon NOV. Od 24. januarja 1945 se je prek Francije in Italije (Lyon, Bourg-en-Bresse, Marseille, Bari) vračal v domovino. Ponovno se je zaposlil v muzejski knjižnici 1. julija 1945. Odlikovan je bil z redom zaslug za narod III. stopnje (OZ III., št. 95017).

Žigon se je najprej predstavil kot pesnik v Ljubljanskem zvonu 1919 (letnik 39, str. 322, 681, 744) in leta 1920 (letnik 40, str. 564, 599, 605). Kot pesnik se je spet oglasil po dolgih letih z Loškimi napisi pod psevdonimom Loška smojka v Loških razgledih 1973 (letnik 20, str. 291—294). Članek kulturnopolitične vsebine in nekaj glos je objavil v časopisu Slovenska misel 1924 v edinih dveh številkah (št. 1, str. 18—20; št. 2, str. 35, 36). Tehnični in odgovorni urednik mesečnika Arhitektura je bil od 1932 (letnik 2, št. 9/10) do 1934 (letnik 4, št. 5), ko je revija prenehala. Članke, recenzije ipd. je objavljaval v tedniku Slovenija 1932—1941. Podpisana sta npr. naslednja članka: Vprašanje reprezentance slovenske knjige, Slovenija 1935, letnik 4 (1. III.), št. 9, str. 2; Primož Trubar — prvi vodnik slovenskega naroda, Slovenija 1936, letnik 5 (26. VI.), št. 26, str. 1. Bil je član upravnega odbora 10. oktobra 1937 ustanovljenega Slovenskega društva.

Na leposlovnem področju se je najbolj uveljavil kot dramatik. Samostojno je izdal dramo v treh dejanjih Kadar se utrga oblak, Ljubljana, Slovenska založba 1936, 106 strani. Igrali so jo najprej v Škofji Loki, nato v Kranju, na Ježici, bila je na repertoarju mariborskega gledališča, premiera v Narodnem gledališču v Ljubljani je bila 30. novembra 1936. Večkrat so jo uprizorili tudi po vojni (Črnomelj 1957, Smednik in Dobliče 1960, in drugod). Če izpustimo pesmi v Ljubljanskem zvonu, je bila drama literarni prvenec avtorja, ki se je že kot študent zanimal za gledališče, režiral in igral v Škofji Loki različne igre. Kritika jo je ocenila kot pozitiven prispevek k slovenski dramatik. Prim.: Gledališki list Narodnega gledališča v Ljubljani 1936/37, Drama, št. 8; France Koblar, Dvajset let slovenske drame II, Ljubljana 1965 (Razprave in eseji, 11), str. 319—320; France Vodnik, Kritična dramaturgija, Ljubljana 1968 (Razprave in eseji, 13) str. 87—89 (iz Slovenije 1936, letnik 5 (11. XII.), št. 50, str. 3).

V literarnih glasilih sta izšli še komedija v štirih dejanjih Mogoče so pa jabolka res zastonj, Obzorja 1939 (letnik 2, str. 350—361, 419—428, 480—499, kjer sta 2. in 3. dejanje objavljena le v povzetku), in protivojna igra v šestih odrskih podobah Nikoli več vojské, Dom in svet 1939 (letnik 51, str. 65—77, 157—164, 217—223, 275—280, 334—341, 534—544).

Vojna je Žigonova prizadevanja na gledališkem področju za vedno pretrgala, ni pa mogla zatreti njegovih nagnjenj do raziskovanja literarnih in kulturnozgodovinskih vprašanj. Že prej, ko je brezposeln dobil zatočišče v arhivu Slovenske matice, je prevzel

nalogo napisati zgodovino njene ustanovitve. Razprava je izšla kot redna knjiga za Matičino 70-letnico pod naslovom *Véliko pismo slovenske duhovne združitve*. Ustanovitev Slovenske matice, Ljubljana 1935, 146 str. Po njegovem prihodu v Knjižnico Narodnega muzeja oziroma po končani vojni pa je v muzejski knjižnici ob neposrednem stiku s primarnimi dokumenti, na katerih sloni slovenska narodna kultura, dobil kot raziskovalec novih spodbud. Napisal je vrsto člankov in razprav s področja prešernoslovja in nekaj prispevkov k slovenski literarni zgodovini 16. stoletja. Publi- ciral jih je v dveh obdobjih, v Slavistični reviji (1954, 1955, 1959/60, 1961/62) in Naših razgledih (1960, 1961, 1962, 1963) ter po daljšem presledku, rekli bi na koncu svoje življenjske poti, v Loških raz- gledih (1975, 1977, 1978). Zunaj tega predmetnega in časovnega okvira je objavil še nekaj prispevkov. Za njegovo delovno metodo je značilna temeljitost in minuciozna natančnost. Med drugim je širšega pomena njegova ugotovitev, da je izšla prva slovenska knjiga leta 1550, kar je bilo končno sprejeto.

Podrobnejša Žigonova bibliografija obsega poleg navedenega torej še naslednje: V Narodnem muzeju, Tovariš 5, 1949, št. 5, str. 109—110; Kdaj je izšla prva slovenska knjiga?, Slavistična revija 5/7, 1954, str. 331—336; Prešeren in trije Antoni Scheuchenstuellí, Slavistična revija 8, 1955, str. 183—194; Prešernoslovne študije, Slavistična revija 12, 1959/60, str. 131—169; Prodaja Prešernovih »Poezij« do pesnikove smrti, Naši razgledi 9, 1960 (6. II.), št. 3, str. 62; Cenzura Zdravljice, Naši razgledi 10, 1961 (11. II.), št. 3, str. 61; Prešernove študije, Slavistična revija 13, 1961/62, str. 98—116; Oliban popravlja Prešernu »Poezije«, Naši razgledi 11, 1962 (10. II.), št. 3, str. 51—52; Biografske zanimivosti iz 16. stoletja, Naši razgledi 11, 1962 (8. XII.), št. 23, str. 455; Iz Prešernove pesniške šole, Naši razgledi 12, 1963 (6. IV.), št. 7, str. 140; »Lontrg«. (Imenoslovna študija), Loški razgledi 10, 1963, str. 143—145; Ob rokopisu »Krst«, France Prešeren: Kerst per Savizi (faksimile cenzurno-revizijskega rokopisa), Ljubljana 1967 (Monumenta litterarum Slovenicarum, 2), str. VII—XIV; Sonetni venec I, Loški razgledi 22, 1975, str. 141 do 153; Sonetni venec II-III, Loški razgledi 24, 1977, str. 88—97; Regesta Prešereniana, Loški razgledi 25, 1978, str. 121—129; Stoletna burka, Loški razgledi 28, 1981, str. 312—313.

Biografske in bibliografske podatke o Žigonu prinašajo: Viktor Smolej, Slovenski dramski leksikon, II, Ljubljana 1962, str. 218; Enciklopedija Jugoslavije, 8, Zagreb 1971, str. 644; Slovenski gledališki leksikon (ur. Smiljan Samec), III, Ljubljana 1972, str. 815;

Branko Berčič, Ob 75-letnici Joke Žigon, Loški razgledi 21, 1974, str. 282—283 (s sliko); Slovenska književnost, Ljubljana 1982 (Leksikoni Cankarjeve založbe), str. 412; France Planina, + Joka Žigon, Loški razgledi 29, 1982, str. 156.

Z Žigonom je odšla s pozorišča po osebnih nagnjenjih in ravnaju samosvoja osebnost, ki je prispevala svoj značilni delež v slovensko kulturo.